



BUNDESPRÄSIDIALAMT

The speech online:
www.bundespraesident.de

page 1 to 4

**Almanya Cumhurbaşkanı Joachim Gauck'un
"Berlin Katedrali'nde 23 Nisan 2015 günü Ermeni
Süryani ve Pontus Rumları Soykırımını anmak vesilesiyle
düzenlenen Ekümenik Ayinden" sonra yaptığı konuşma**

Öncelikle Berlin'in merkezinde bu ayini düzenlediğiniz ve bizleri de davet ettiğiniz için, Siz değerli Kilise temsilcileri Beyefendilere şükranlarımı sunarım. Benim bugün burada bulunmam, mevcut Almanya ülkesinde Devlet ve siyasilere geçmişle doğru, makul ve özeleştirel bir biçimde yüzleşme sorumluluğu taşıdıklarının somut göstergesidir.

Şu an, bu dakikalarda, Hanımefendiler ve Beyefendiler, bir asır önce planlı ve sistematik cinayetlerle katledilen Ermeni halkının yüzbinlerce kurbanını anıyoruz.

Kadın, erkek, çocuk, yaşlı ayırt edilmeksizin, insanlar zorla götürüldü, ölüm yürüyüşlerine gönderildi, korumasız ve yiyeceksiz bozkıra, çöle bırakıldı, diri diri yakıldı, ölünceye dek kovalandı, dövüldü ve silahla öldürüldü.

Planlı ve hesaplı yapılan bu suç eylemi tek bir sebeple Ermenileri hedef aldı: Çünkü onlar Ermeni'ydi. Aynı şekilde kader arkadaşlarını da hedef aldı, çünkü onlar da Asuri veya Süryani ve Pontus-Rumu idi.

Bugünkü bilgilerimizle ve geçmiş on yıllarda yaşanan siyasi ve insani felaketlerden hareket ettiğimizde, Ermenilerin kaderinin, yirminci yüzyıla feci şekilde damga vuran toplu kıyım, etnik temizlik, tehcir, hatta soykırım tarihine örnek olduğunu gözler önüne getiriyor.

Bu suçlar savaşların gölgesinde işlendi ve savaş bu cinayetleri meşrulaştırdı. Birinci Dünya Savaşında Ermenilere yapılan zulüm yüzyılın devamında başka coğrafyalarda diğer birçok dini ve milli azınlığa da yapıldı ve yapılmaya devam ediliyor. Onlar ajan, yabancı güçlerin işbirlikçisi, milli birliği bozan, sınıf veya ırk düşmanı ve halkın içindeki hastalık kaynağı ilan edildi.

Onlar ve kaderleri unutulmasın diye kurbanları anıyoruz. Kendi iradeleri için onları hatırlıyoruz. Bilhassa insan onurunun dokunulmazlığı hatırlanmaktadır. İnsan onuru yok edilemez, fakat eğer

ADDRESS Bundespräsidialamt
11010 Berlin
TEL / FAX +49 30 2000-2021/-1926
E-MAIL presse@bpra.bund.de
INTERNET www.bundespraesident.de

onu hiçe sayarsanız ve ayaklar altına alırsanız, sonsuz günahlar işlenebilir.

Kurbanları anıyoruz, ki onların yaşadıkları konuşulsun ve hikâyeleri anlatılsın. Öyle hikayeler ki, asla hatırlanmaması gereken hikayeler.

Evet, biz kendimiz için de kurbanları anıyoruz. Eğer tarihi ve hayatta olan bizlerin hafızasını sadece galip gelenler değil de yenilenler, kaybedilenler, ihanete uğrayanlar ve yok edilenler de belirleyecekse, kendi insanlığımızı muhafaza edebiliriz.

Eğer failer hakkında konuşulmazsa, kurbanları anmak sadece yarım kalan bir anmadır. Fail olmadan kurban da olmaz. O tarihte Osmanlı İmparatorluğu'ndaki iktidar sahipleri ve onların işbirlikçileri, ırkçı, etnik veya dini düşünceyle yapılan toplu katliam faillerinde aslında hep olduğu gibi, fanatik bir biçimde yaptıklarının doğru olduğundan emindiler.

Jön Türk ideolojisi, etnik açıdan homojen olan dini bakımdan üniter milli devlet yapısında, dağılan Osmanlı İmparatorluğu'nda kaybolmaya yüz tutan farklı halkların ve dinlerin yan yana ve birlikte yaşama geleneğine alternatif arayışındaydı. 20. Yüzyılın başında halkların ayrılması, etnik temizlik ve tehcir ulus devletlerin oluşumunun karanlık sayfalarıdır. Ancak birlik ve arılık ideolojileri daha çok dışlanma ve tehcir, neticede öldürücü eylemlerle bitti. Bundan hareketle Osmanlı İmparatorluğu'nda da Ermeni halkının kurbanı olduğu soykırımsal bir dinamizm gelişti.

100 yıl önce yaşananları en uygun ne şekilde adlandırmak gerektiği ile ilgili bir tartışmanın tam ortasındayız. Fakat bu tartışmaların tek bir terimin farklı manaları ile sınırlandırılmamasına dikkat etmeliyiz. Yaşananlardan 100 yıl sonra da olsa, bir halkın planlı bir şekilde yok edilmesi ile ilgili korkunç gerçeği görmemiz, dile getirmemiz ve yasını tutmamız gerekir. Aksi halde pusulamızı ve kendimize olan saygımızı yitiririz.

Tarihi gerçekleri değerlendirme konusunda anlaşabilirsek, kendi yaptıklarımız bile olsa, haksızlıkları konuşursak, hukuk ve insan haklarına saygılı bir hayat sürersek, işte o zaman kurbanların onurunu korumuş oluruz ve kendi içimizde ve sınırlar ötesinde birlikte yaşamının insani temelini yaratmış oluruz.

Bunu hatırlatarak, bugün yaşayan hiç kimseyi sanık sandalyesine oturtmuyoruz. O dönemin faileri artık yaşamıyor ve onların çocuklarına, torunlarına bu suç yüklenemez. Ancak kurbanların torunları tarihi gerçeklerin ve bununla birlikte tarihi suçun üstlenilmesini haklı olarak bekleyebilirler. Bugün hayatta olanların sorumluluğu ise, hem her bireyin hem her azınlığın yaşam hakkını ve insan hakkını koruyan ve saygı gösteren bir politikaya kendisini bağlı hissetmesidir.

Yani Ermenilerin durumunda da aslında en derin insani deneyimden hareket etmekten başka bir prensip takip etmiyoruz. Suç duygusundan ancak kabullenme ile kurtulabiliriz, inkar ederek, uzaklaştırarak veya küçümseyerek kendimizi bu suçtan arındıramayız. Biz Almanya'da zahmetli ve kısmen de utanç verici bir gecikmeyle nasyonal sosyalizm zamanında işlenen suçları, bilhassa Avrupa'daki Yahudilere yapılan zulmü ve kıyımı anmayı öğrendik. Burada koşulsuz şartsız kabul edilmesi ve adlandırılması gereken faillerin kusuru ile onların torunlarının anma konusundaki sorumluluğu arasında makul bir ayırım yapmayı da öğrendik.

Bizde, Almanya'da da Ermeni halkının katledilmesini anmanın derin bir anlamı ve haklılığı söz konusudur. Aramızda Ermeni ve Türklerin torunları, her biri ayrı geçmişiyle birlikte yaşıyor. Herkesin geçmişle yüzleşmesi aynı aydınlatıcı prensibi takip etmesi barışçıl birliktelik için önemlidir.

Bu durumda, yani Ermenilere soykırımla ilgili ortak sorumluluk üstlenme ve hatta belki de suç ortaklığı söz konusuysa, biz Almanlar da bir kez daha bu yüzleşmeye hazır olmalıyız.

Alman askerler de sürgünün planlanmasında ve kısmen de sürgünün gerçekleşmesinde yer aldı. Ermenilere karşı yapılan eylemde onların imha edilmesi isteğini açık şekilde gören Alman gözlemci ve diplomatların uyarıları önemsenmedi ve göz ardı edildi. Çünkü Alman İmparatorluğu, Osmanlı müttefikleriyle olan ilişkilerini tehlikeye atmak istemiyordu. Alman İmparatorluğu Şansölyesi Bethmann Hollweg, Aralık 1915'te Ermeni konusuyla ilgili özel temsilcisinden detaylı bilgi aldıktan sonra kısaca şu açıklamayı yapıyor: "Bizim tek hedefimiz, Türkiye'yi savaşın sonuna kadar kendi tarafımızda tutmaktır, bu arada Ermeniler yok olur veya olmaz, hiç fark etmez." Bunu işitmek zor, fakat diğer tarafta yine Almanların, en başta yoğun çabalar ortaya koyan Johannes Lepsius olmak üzere, yazdıklarıyla Ermenilerin acılarının dünyada duyulmasını sağladıklarını da hatırlıyoruz.

Sihhiyeci Armin Theophil Wagner çektiği fotoğraflarla Ermenilerin kaderini tespit ediyor ve savaş sonrasında fotoğraf gösterileriyle Almanya'da duyulmasını sağlıyor. Avusturyalı Franz Werfel de "Musa Dağ' da 40 Gün" isimli romanıyla kıyım planı ve Ermeni halkının direnişi adına sanatsal bir anıt dikti. Kitap çıktıktan sonra 1933'te hemen Almanya'da yasaklanıyor. Roman, Bialystok ve Vilnius'taki Yahudi gettolarında onları bekleyen kaderin adeta alameti olarak okunuyor. Her iki taraf, yani Üçüncü İmparatorluk adı verilen Nazi Almanya'sının sansürcüleri ve Yahudiler kitabı ve kitapta anlatılan hikâyeyi böylece çok iyi anlamış oluyorlar...

Adolf Hitler bizzat 22 Ağustos 1939 günü Polonya'ya karşı savaş planlarını izah ederken Alman ordu birliklerinin üst düzey komutanları önünde yaptığı konuşmasında "Polonya asıllı olan ve Lehçe konuşan erkek, kadın ve çocuğun ölüme gönderilmesini" istiyor. Konuşmasını

herkesin de kayıtsız kalması beklentisiyle yönelttiği şu soruyla noktıyor: "Ermenilerin yok edilmesini bugün kim konuşuyor ki?"

Biz konuşuyoruz! Biz! Halen bugün, yüz yıl sonra çok bilinçli şekilde biz konuşuyoruz. Ermenileri konuşuyoruz, insanlığa ve insan onuruna karşı işlenen diğer suçları da konuşuyoruz. Hitler haklı çıkmasın diye bunu yapıyoruz. Hiçbir diktatör, hiçbir baskıcı yönetim ve etnik temizliği meşru gören hiç kimse yaptıklarının görmezden gelineceğini ve unutulacağını sanmasın diye.

Evet, sevimsiz gerçekleri konuşmaya devam ediyoruz. İnkâr edilen sorumlulukları ve eski suçları. Bunu feci geçmişe bağlanmak için yapmıyoruz elbette, insanlar ve halklar kıyım ve terör tehdidiyle karşı karşıya kaldıklarında uyanık olmak ve zamanında tepki verebilmek için bunu yapıyoruz.

Mezhep, din ve dil ayrımı yapmadan, etnik ve devlet sınırları ortaya koymadan birlikte hatırlamak iyidir. Tüm dünyadan anma ve barış yönünde bugün gönderilen tüm işaretlere müteşekkiz. Özellikle de Türklerle Ermenilerin birbirini anlamak ve birbirine yaklaşmak için atılan cesaretlendirici tüm adımları sevindirici buluyorum.

Hiç kimse gerçeklerden korkmamalı. Gerçekler olmadan barış olmaz. Bizleri ayıran ve ayırmaya devam edeni sadece birlikte hareket ederek aşabiliriz. Bize ortak emanet edilen bu dünyada sadece birliktelik içinde iyi bir geleceğimiz olabilir.